

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z powództwa T. S.A. w U.

przeciwko D.Ż.,

o odszkodowanie z tytułu naruszenia przez pracownika zakazu konkurencji,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w dniu 5 marca 2026 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego

we Wrocławiu z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. akt III APa 3/24,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od pozwanego D.Ż. na rzecz powoda T. S.A. w U.
kwotę 1350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych)
powiększoną o odsetki z art. 98 § 1¹ k.p.c., tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyniku rozpoznania apelacji wniesionej przez D.Ż. od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 14 listopada 2023 r., wyrokiem z dnia 8 sierpnia 2024r. w pkt I. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądził na rzecz strony powodowej T. S.A. w U. od pozwanego D.Ż. kwotę 50.000 zł tytułem kary umownej za naruszenie zakazu konkurencji wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 28

grudnia 2021 r. do dnia zapłaty, a dalej idące powództwo oddalił; w pkt II. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 2500 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, a koszty zastępstwa procesowego wzajemnie zniósł pomiędzy stronami; w pkt III. oddalił dalej idącą apelację; w pkt IV. zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 750 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, a koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym wzajemnie zniósł pomiędzy stronami.

Pozwany D.Ż. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 8 sierpnia 2024 r., zaskarżając to orzeczenie w całości i zarzucając: naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię, tj. naruszenie art. 484 § 2 k.p.c. w zw. z art. 101² § 1 k.p. przez błędną ich wykładnię w zakresie znaczenia braku wystąpienia po stronie wierzyciela szkody i związanej z tym wysokości miarkowania kary umownej dłużnika, co poskutkowało zmiarkowaniem kary umownej w mniejszym zakresie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że podstawą wniosku jest występowanie w tej sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Oznaczone zagadnienie sprowadza się do ustalenia wpływu braku wystąpienia szkody u wierzyciela, a możliwości i wysokości miarkowania kary umownej dłużnika. W orzecznictwie istnieją znaczne rozbieżności w tym zakresie. Wskazuje się, że "obowiązek zapłaty kary umownej w sytuacji, gdy nie wystąpiła szkoda, daje podstawy do przyjęcia, że należność ta może mieć wyłącznie właściwości restrykcyjne. Wystąpienie tej funkcji uzasadnia podjęcie działań zmierzających do zmiarkowania kary umownej w ramach art. 484 § 2 k.c." (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2019 r., sygn. akt I PK 257/17), „zastrzeżenie kary umownej nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel szkody nie poniósł. Brak szkody lub jej znikomość może uzasadniać - w okolicznościach sprawy - miarkowanie kary umownej.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2007 r., sygn. akt II CSK 400/06), „w ocenie rażącego wygórowania kary umownej w klauzuli konkurencyjnej (art. 484 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) ma znaczenie wysokość odszkodowania z tytułu powstrzymywania się od działalności konkurencyjnej oraz rozmiar szkody poniesionej przez pracodawcę i sposób zachowania się pracownika związanego zakazem

konkurencji.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2008 r., sygn. akt II PK 127/07), „oceniając wysokość kary umownej w związku z podniesieniem zarzutu jej miarkowania, należy jednak brać pod uwagę istnienie szkody oraz jej rozmiar. Brak szkody lub jej nieznaczna wysokość - którą należy oceniać w stosunku do odszkodowania należnego wierzycielowi na zasadach ogólnych - może tworzyć odpowiednie kryterium redukcji kary umownej.” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2023 r., I CSK 3624/22). „Z kolei § 2 tego artykułu stanowi, że jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej, to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. Treść powołanych przepisów wskazuje, że możliwość dochodzenia kary umownej nie jest uzależniona od wystąpienia szkody związanej z nienależytym wykonaniem zobowiązania.” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2023 r., sygn. akt II PSK 30/22).

Zdaniem skarżącego z treści przytoczonego orzecznictwa jednoznacznie wynikają rozbieżności interpretacyjne w zakresie wpływu braku wystąpienia szkody po stronie wierzyciela na możliwość i zakres miarkowania przez Sąd kary umownej dłużnika.

Skarżący podniósł, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do wystąpienia jakiegokolwiek szkody po stronie wierzyciela, silniejszej strony stosunku prawnego, a wysokość zastrzeżonej kary umownej opiewała na kwotę rażąco wygórowaną w stosunku do uzyskiwanych przez pozwanego zarobków oraz w stosunku do odszkodowania przysługującego pozwanemu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wniosła o: 1. wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jako niezawierającej okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie; 2. oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; 3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych - w każdym przypadku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi

Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

W przedmiotowej sprawie nie występuje tak rozumiane istotne zagadnienie prawne.

Skarżący przytoczył wprawdzie orzeczenia Sądu Najwyższego, jednak w opinii Sądu Najwyższego pozwany nie wyjaśnił, na czym miałyby polegać rozbieżności w przytoczonych przez niego orzeczeniach, tj. które konkretnie orzeczenia przywołane przez pozwanego i w jakim zakresie są niespójne, a także nie wskazał, na jakim przepisie opiera występowanie istotnego zagadnienia prawnego. Lektura przytoczonych przez pozwanego fragmentów uzasadnień orzeczeń Sądu Najwyższego nie pozwala natomiast podzielić poglądu o jakichkolwiek rozbieżnościach, gdyż w zasadzie każdy z powołanych przez niego cytatów konsekwentnie wskazuje na zasadność miarkowania kary umownej w również w sytuacji braku wystąpienia szkody.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się również, że w umowie, o której mowa w art. 101² k.p., dopuszczalne jest nakładanie na pracownika kar umownych z tytułu naruszenia zakazu konkurencji (por.m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2008 r., I PK 183/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 37). Możliwość dochodzenia kary umownej nie jest przy tym uzależniona od wystąpienia

szkody związanej z nienależytym wykonaniem zobowiązania. Stwierdził to jasno Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 6 listopada 2003 r., III CZP 61/03 (OSNC 2004 Nr 5, poz. 69), której nadał moc zasady prawnej (por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 kwietnia 2006 r., V CSK 34/06, LEX nr 195426; z dnia 4 lipca 2007 r., II PK 359/06, OSNP 2008 nr 15-16, poz. 223; z dnia 23 stycznia 2008 r., II PK 127/07, OSNP 2009 nr 13-14, poz. 168; z dnia 7 czerwca 2011 r., II PK 327/10, OSNP 2012 nr 13-14, poz. 173; z dnia 6 grudnia 2018r. II PK 224/17, OSNP 2019 nr 8, poz. 95). Dopuszczalność zastrzeżenia kary umownej w umowie o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy jako niepozostającego w sprzeczności z zasadami prawa pracy została również zaakceptowana w większości poglądów literatury (por. M. Lewandowicz-Machnikowska: Klauzula konkurencyjna w Kodeksie pracy, Kraków 2004, s. 158 i n.).

Nie ulega wątpliwości, że Sąd drugiej instancji uznając, że istnieją podstawy do zasądzenia od pozwanego na rzecz strony powodowej kary umownej a jednocześnie żądana w pozwie kwota jest wygórowana i zasadnym jest zasądzenie od pozwanego kwoty stanowiącej połowę ustalonej kary umownej, tj. 50 000 zł, respektował przywołane wyżej poglądy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

M.G.

[SOP]